YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (laajennettu kolmas jaosto)

14 päivänä toukokuuta 1998 *

Asiassa T-319/94,

Fiskeby Board AB, Ruotsin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Norrköping (Ruotsi), edustajinaan asianajaja Carl Wetter, Tukholma, ja barrister Christopher Vajda, Englannin ja Walesin asianajajayhteisö, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Elvinger, Hoss & Prussen, 15 Côte d'Eich,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Julian Currall ja Richard Lyal, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jossa kantaja vaatii sille EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 13 päivänä heinäkuuta 1994 tehdyllä komission päätöksellä 94/601/EY (IV/C/33.833 — Kartonki; EYVL L 243, s. 1) määrätyn sakon alentamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti B. Vesterdorf sekä tuomarit C. P. Briët, P. Lindh, A. Potocki ja J. D. Cooke,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.6.1997—8.7.1997 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Kanteen perustana olevat tosiseikat

1 Tämä asia koskee EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 13 päivänä heinäkuuta 1994 tehtyä komission päätöstä 94/601/EY (IV/C/33.833 —

Kartonki; EYVL L 243, s. 1), sellaisena kuin se on oikaistuna ennen sen julkaisemista 26 päivänä heinäkuuta 1994 tehdyllä komission päätöksellä C(94) 2135 lopullinen (jäljempänä päätös). Komissio määräsi päätöksessään 19:lle yhteisössä kartonkia tuottavalle ja toimittavalle yritykselle sakkoja perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomisesta.

2 British Printing Industries Federation (jäljempänä BPIF), joka on suurinta osaa Yhdistyneen kuningaskunnan kartonkipakkausteollisuudesta edustava etujärjestö, teki 22.11.1990 päivätyllä kirjeellä komissiolle epävirallisen valituksen. BPIF väitti, että Yhdistyneeseen kuningaskuntaan kartonkia toimittavat tuottajat olivat useaan kertaan korottaneet hintojaan samanaikaisesti ja yhdenmukaisesti, ja se pyysi komissiota tutkimaan, oliko yhteisön kilpailusääntöjä mahdollisesti rikottu. BPIF julkaisi lehdistötiedotteen varmistaakseen, että sen toimenpide saa julkisuutta. Tämän tiedotteen sisältöä selostettiin alan ammattilehdistössä joulukuun 1990 aikana.

3 Myös Fédération française du cartonnage teki 12.12.1990 komissiolle epävirallisen valituksen, jossa se esitti Ranskan kartonkimarkkinoista vastaavia huomautuksia kuin BPIF valituksessaan.

4 Komission virkamiehet, jotka toimivat 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen 85 ja 86 artiklan ensimmäinen täytäntöönpanoasetus; EYVL 1962, 13, s. 204; jäljempänä asetus N:o 17) 14 artiklan 3 kohdan nojalla, tekivät 23.4. ja 24.4.1991 ennalta ilmoittamatta samanaikaisesti tutkimuksia useiden kartonkialan yritysten ja järjestöjen tiloissa.

5 Näiden tutkimusten jälkeen komissio pyysi asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla tietoja ja asiakirjoja kaikilta niiltä, joille päätös on osoitettu.

6 Näiden tutkimusten yhteydessä sekä tietoja ja asiakirjoja koskevien pyyntöjen johdosta saadun aineiston perusteella komissio katsoi, että kyseiset yritykset olivat osallistuneet perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan rikkomiseen (useimmissa tapauksissa) vuoden 1986 puolivälistä vähintään vuoden 1991 huhtikuuhun.

7 Tämän vuoksi komissio päätti panna vireille viimeksi mainitun määräyksen soveltamista koskevan menettelyn. Komissio lähetti 21.12.1992 päivätyllä kirjeellä väitetiedoksiannon kullekin näistä yrityksistä. Kaikki yritykset, joille väitetiedoksianto osoitettiin, vastasivat siihen kirjallisesti. Yhdeksän yritystä pyysi tulla kuulluksi suullisesti. Niitä kuultiin 7.—9.6.1993.

8 Menettelyn lopuksi komissio antoi päätöksen, jossa määrätään seuraavaa:

"1 artikla

Buchmann GmbH, Cascades SA, Enso-Gutzeit Oy, Europa Carton AG, Finnboard — the Finnish Board Mills Association, Fiskeby Board AB, Gruber & Weber GmbH & Co KG, Kartonfabriek de Eendracht NV (joka käyttää toiminimeä BPB de Eendracht NV), NV Koninklijke KNP BT NV (aikaisemmin Koninklijke Nederlandse Papierfabrieken NV), Laakmann Karton GmbH & Co KG, Mo Och Domsjö AB (MoDo), Mayr-Melnhof Gesellschaft mbH, Papeteries de Lancey SA, Rena Kartonfabrik AS, Sarrió SpA, SCA Holding Ltd (aikaisemmin Reed Paper & Board (UK) Ltd), Stora Kopparbergs Bergslags AB, Enso Española SA (aikaisemmin Tampella Española SA) ja Moritz J. Weig GmbH & Co KG ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohtaa siten, että

— Buchmann ja Rena ovat noin vuoden 1988 maaliskuusta ainakin vuoden 1990 loppuun,

— Enso Española on ainakin vuoden 1988 maaliskuusta ainakin vuoden 1991 huhtikuun loppuun,

— Gruber & Weber on ainakin vuodesta 1988 vuoden 1990 loppuun ja

— muut ovat vuoden 1986 puolivälistä ainakin vuoden 1991 huhtikuuhun

osallistuneet sopimukseen ja yhdenmukaistettuun menettelytapaan, jotka ovat peräisin vuoden 1986 puolivälistä ja joiden mukaisesti Euroopan yhteisön kartongintoimittajat

— tapasivat säännöllisesti salaisissa ja vakiintuneeksi tavaksi muodostuneissa kokouksissa neuvotellakseen ja päättääkseen alan yhteisestä kilpailunrajoittamissuunnitelmasta,

— sopivat säännöllisistä hinnankorotuksista kunkin tuotelaadun osalta kunakin kansallisena valuuttana,

— suunnittelivat ja toteuttivat useita samanaikaisia ja yhdenmukaisia hinnankorotuksia kaikkialla Euroopan yhteisössä,

— saavuttivat yhteisymmärryksen tärkeimpien tuottajien markkinaosuuksien pysyttämisestä vakiotasoilla, mutta siten, että niitä saatettiin joskus muuttaa,

— toteuttivat — alkuvuodesta 1990 lähtien aina vain useammin — yhdenmukaistettuja toimenpiteitä toimitusten valvomiseksi yhteisön markkinoilla varmistaakseen edellä mainittujen yhdenmukaistettujen hinnankorotusten toteuttamisen,

— edellä mainittuja toimenpiteitä tukeakseen vaihtoivat kaupallisia tietoja toimituksista, hinnoista, tuotantoseisokeista, tilauskannoista ja koneiden käyttöasteista.

— —

3 artikla

Seuraaville yrityksille määrätään 1 artiklassa todetuista rikkomisista sakkoa seuraavasti:

— —

vi) Fiskeby Board AB:lle sakkoa 1 000 000 ecua;

— — »

9 Päätöksen mukaan rikkominen tapahtui Product Group Paperboard -nimisessä organisaatiossa (jäljempänä PG Paperboard), joka muodostui useista työryhmistä ja jaostoista.

10 Tämän organisaation yhteyteen perustettiin vuoden 1986 puolivälissä Presidents Working Group (jäljempänä PWG), joka muodostui yhteisön tärkeimpien kartongintuottajien (joita oli noin kahdeksan) johtavassa asemassa olevista edustajista.

11 PWG:n tehtävänä oli erityisesti keskustella markkinoista, markkinaosuuksista, hinnoista ja kapasiteeteista ja harjoittaa näiden osalta yhteistoimintaa. Se teki erityisesti yleisluonteisia päätöksiä siitä, milloin ja minkä suuruisina tuottajien oli toteutettava hinnankorotukset.

12 PWG raportoi President Conferencelle (jäljempänä PC), johon osallistuivat (melko säännöllisesti) melkein kaikkien kyseessä olevien yritysten toimitusjohtajat. Nyt kyseessä olevana aikana PC kokoontui kahdesti vuodessa.

13 Vuoden 1987 lopulla perustettiin Joint Marketing Committee (jäljempänä JMC). Sen pääasiallisena tarkoituksena oli yhtäältä päättää, voitiinko hintoja korottaa, ja jos voitiin, niin miten, ja toisaalta määritellä yksityiskohtaisesti, miten PWG:n maittain ja suurimpien asiakkaiden osalta päättämät hinta-aloitteet toteutetaan, minkä tarkoituksena oli saada aikaan yhdenmukainen hintajärjestelmä Euroopassa.

14 Economic Committee (jäljempänä talousjaosto) keskusteli muun muassa hintavaihteluista kansallisilla markkinoilla ja yritysten tilauskannoista ja raportoi päätelmistään JMC:lle tai vuoden 1987 loppuun saakka JMC:n edeltäjälle Marketing Committeelle. Talousjaoston jäseninä oli useimpien kyseessä olevien yritysten markkinointi- ja/tai myyntijohtajia, ja se kokoontui useita kertoja vuodessa.

15 Lisäksi päätöksestä ilmenee komission katsoneen, että PG Paperboardin toimintaa tuki se tietojen vaihto, jota harjoitettiin omaisuudenhoitoyhtiö Fidesin välityksellä, jonka kotipaikka on Zürich (Sveitsi). Päätöksen mukaan useimmat PG Paperboardin jäsenet toimittivat Fidesille kausiraportteja tilauksista, tuotannosta, myynnistä ja kapasiteetin käytöstä. Näitä raportteja käsiteltiin Fides-järjestelmässä, ja yhdistetyt tiedot lähetettiin järjestelmään osallistuville.

16 Päätöksessä todetaan, että amerikkalainen yhtiö Manville Forest Products osti kantaja Fiskeby Board AB:n 1.6.1990. Uuden emoyhtiönsä määräysten mukaisesti kantaja ei enää vuoden 1990 kesäkuusta lähtien osallistunut JMC:n kokouksiin. Se ei kuitenkaan eronnut PC:stä eikä Nordic Paperboard Institutesta (jäljempänä NPI), joka on pohjoismaisten kartongintuottajien järjestö.

17 Päätöksessä todetaan lisäksi, että vuoden 1990 kesäkuun jälkeenkin kantaja sai ja käytti muiden tuottajien toimittamia tietoja noudatettavista hinnankorotuksista (päätöksen 163 perustelukappaleen ensimmäinen kohta).

18 Päätöksen 1 artiklan mukaan kantaja on näin ollen osallistunut kartelliin koko sen ajan, jota päätös koskee, eli vuoden 1986 puolivälistä vuoden 1991 huhtikuuhun.

Oikeudenkäyntimenettely

19 Kantaja on nostanut tämän kanteen yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 10.10.1994 jättämällään kannekirjelmällä.

20 Niistä muista 18 yhtiöstä, joiden katsottiin olevan vastuussa kilpailusääntöjen rikkomisesta, 16 on samoin nostanut kanteen päätöksestä (asiat T-295/94, T-301/94, T-304/94, T-308/94, T-309/94, T-310/94, T-311/94, T-317/94, T-327/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 ja T-354/94).

21 Asian T-301/94 kantaja Laakmann Karton GmbH peruutti kanteensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 10.6.1996 jättämällään kirjeellä, ja asia poistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä asiassa T-301/94, Laakmann Karton vastaan komissio, 18.7.1996 annetulla määräyksellä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

22 Ne neljä suomalaisyritystä, jotka kuuluivat Finnboard-nimiseen yhdistykseen ja jotka tämän vuoksi velvoitettiin maksamaan Finnboardille määrätty sakko yhteisvastuullisesti tämän kanssa, ovat myös nostaneet kanteen päätöksestä (yhdistetyt asiat T-339/94, T-340/94, T-341/94 ja T-342/94).

23 Kanteen nosti myös CEPI-Cartonboard-niminen yhteenliittymä, jolle päätös ei ollut osoitettu. Se kuitenkin peruutti kanteensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 8.1.1997 jättämällään kirjeellä, ja asia poistettiin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä asiassa T-312/94, CEPI-Cartonboard vastaan komissio, 6.3.1997 annetulla määräyksellä (ei julkaistu oikeustapauskokoelmassa).

24 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kutsui 5.2.1997 päivätyllä kirjeellä asianosaiset epäviralliseen kokoukseen erityisesti siksi, että nämä saisivat esittää huomautuksensa asioiden T-295/94, T-304/94, T-308/94, T-309/94, T-310/94, T-311/94, T-317/94, T-319/94, T-327/94, T-334/94, T-337/94, T-338/94, T-347/94, T-348/94, T-352/94 ja T-354/94 mahdollisesta yhdistämisestä suullista käsittelyä varten. Tässä 29.4.1997 pidetyssä kokouksessa asianosaiset suostuivat tällaiseen yhdistämiseen.

25 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun kolmannen jaoston puheenjohtajan 4.6.1997 antamalla määräyksellä edellä mainitut asiat yhdistettiin suullista käsittelyä varten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 50 artiklan mukaisesti, koska asiat liittyvät toisiinsa; määräyksessä puheenjohtaja hyväksyi asian T-334/94 kantajan pyynnön luottamuksellisesta käsittelystä.

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen laajennetun kolmannen jaoston puheenjohtaja hyväksyi 20.6.1997 antamallaan määräyksellä asian T-337/94 kantajan pyynnön, että erästä asiakirjaa, jonka kyseinen kantaja oli esittänyt vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen, käsiteltäisiin luottamuksellisena.

27 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu kolmas jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn, ja se ryhtyi prosessinjohtotoimiin pyytämällä asianosaisia vastaamaan tiettyihin kirjallisiin kysymyksiin ja esittämään tiettyjä asiakirjoja. Asianosaiset noudattivat näitä pyyntöjä.

28 Edellä 24 kohdassa mainittujen asioiden asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 25.6.—8.7.1997 pidetyssä suullisessa käsittelyssä.

Asianosaisten vaatimukset

29 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— alentaa sille määrättyä sakkoa huomattavasti ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

30 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana ja

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Pääasia

Kanneperuste, jonka mukaan komission olisi pitänyt ottaa sakon suuruutta määrätessään huomioon se, että kantajan yhteisön kartonkimarkkinoilta saama liikevaihto vaihteli kilpailusääntöjen rikkomisen aikana

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

31 Kantaja väittää, että silloin kun niistä tuotteista, joiden osalta kilpailusääntöjä rikottiin, saatu liikevaihto on vaihdellut kilpailusääntöjen rikkomisen aikana, komission on otettava huomioon koko kyseisenä aikana saatu liikevaihto, jotta se voisi arvioida rikkomisen laajuutta asianmukaisesti. Komissio on sakon suuruutta määrätessään kuitenkin ottanut huomioon vain yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saadun liikevaihdon.

32 Kantajan mukaan on epäoikeudenmukaista, että sen osalta käytetään perustana ainoastaan tätä liikevaihtoa, koska se ei anna oikeaa kuvaa siitä liikevaihdosta, jonka kantaja sai kilpailusääntöjen rikkomisen aikana eli vuoden 1986 puolivälin ja vuoden 1991 huhtikuun välisenä aikana. Kantajan yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saama liikevaihto oli nelinkertainen sen vuosina 1987 ja 1988 saamaan keskimääräiseen liikevaihtoon verrattuna ja yli 80 prosenttia suurempi kuin kantajan ajanjaksona 1987—1990 saama keskimääräinen liikevaihto. Kantaja toteaa lisäksi, että vuosien 1987 ja 1988 liikevaihdon vähäisyys johtui kantajan ainoan kartonkikoneen muutostöistä.

33 Kantajan mukaan komissio ei voi pelkästään sen perusteella, että vuosi 1990 oli kilpailusääntöjen rikkomisen viimeinen täysi vuosi, jättää huomiotta ennen tätä vuotta sattuneita tapahtumia. Kantajan mielestä komission olisi pitänyt ottaa huomioon kantajan yrityskohtainen tilanne sellaisen päätöksen adressaattina, jolla sille määrätään sakko (asia 45/69, Boehringer Mannheim v. komissio, tuomio 15.7.1970, Kok. 1970, s. 769, 55 kohta). Komission olisi samaten pitänyt ottaa huomioon se, että kantaja ei toiminut näillä markkinoilla vuosina 1987 ja 1988, koska sen ainoaan kartonkikoneeseen tehtiin muutostöitä. Kantajan mukaan komissio on myöntänyt,

että poikkeuksellisissa olosuhteissa, esimerkiksi silloin kun yritys vetäytyy markkinoilta, on mahdollista käyttää myös muuta kuin kilpailusääntöjen rikkomisen viimeisen täyden vuoden liikevaihtoa.

34 Kantajan mukaan sen erityinen tilanne eli liikevaihdon epänormaali ja huomattava lasku olisi sitäkin suuremmalla syyllä pitänyt ottaa huomioon, koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan kulloinkin kyseessä olevalta alalta saadun liikevaihdon katsotaan osoittavan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta (asia T-77/92, Parker Pen v. komissio, tuomio 14.7.1994, Kok. 1994, s. II-549, 94 kohta) sekä kyseisen yrityksen taloudellista valtaa ja sen vaikutusvaltaa kyseisillä markkinoilla.

35 Lopuksi kantaja toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asiassa T-142/89, Boël vastaan komissio, 6.4.1995 antamassaan tuomiossa (Kok. 1995, s. II-867) hyväksynyt samanlaisen kanneperusteen, koska kantaja oli näyttänyt toteen, että komission käyttämänä viitevuonna kantajan saama liikevaihto oli suurempi kuin sen kilpailusääntöjen rikkomisaikana vuosittain saama liikevaihto, kun tarkasteltiin koko tätä aikaa.

36 Komissio toteaa, että kun se on valinnut perustaksi tilikauden 1990, se on tarkoituksellisesti pyrkinyt arvioimaan yritysten taloudellista valtaa kilpailusääntöjen rikkomisen viimeisenä täytenä vuonna pystyäkseen ottamaan huomioon sen hyödyn, jonka kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneet yritykset olivat voineet saada rikkomisesta liikevaihdon kasvuna. Komissio viittaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa T-39/92 ja T-40/92, CB ja Europay vastaan komissio, 23.2.1994 antamaan tuomioon (Kok. 1994, s. II-49) ja väittää, että tällä seikalla on oma merkityksensä kaikessa ennaltaehkäisypolitiikassa.

37 Fiskebyn tuotanto vuosina 1987 ja 1988 ei komission mukaan kuvasta sen todellista taloudellista valtaa, koska se tuolloin teki muutostöitä tuotantovälineeseensä.

38 Komissio toteaa, että kaikkien syrjintää mahdollisesti aiheuttavien tekijöiden poistamiseksi sakot on joka tapauksessa laskettava samalla perusteella, paitsi poikkeuksellisissa olosuhteissa, esimerkiksi silloin kun yritys on jo aikaisemmin vetäytynyt markkinoilta.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

39 On kiistatonta, että yrityskohtaisten sakkojen suuruus on määrätty ottaen huomioon kunkin yrityksen, jolle päätös on osoitettu, yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saama liikevaihto.

40 Komissio on aiheellisesti sisällyttänyt tämän liikevaihdon niihin tekijöihin, jotka on järjestelmällisesti otettu huomioon sakkojen suuruutta määrättäessä.

41 Koska vuosi 1990 oli päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen viimeinen täysi vuosi, komissio on vuonna 1990 saadun liikevaihdon huomioon ottaessaan voinut arvioida kunkin yrityksen kokoa ja taloudellista valtaa kartonkialalla sekä kunkin yrityksen osalta rikkomisen laajuutta, koska näillä seikoilla on merkitystä arvioitaessa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta (yhdistetyt asiat 100/80, 101/80, 102/80 ja 103/80, Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomio 7.6.1983, Kok. 1983, s. 1825, 120 ja 121 kohta).

42 On todettava, että silloin kun määrättävien sakkojen suhteuttamiseksi toisiinsa on käytettävä perusteena useiden samaan kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden yritysten liikevaihtoa, huomioon otettava ajanjakso on rajattava siten, että saadut luvut ovat mahdollisimman vertailukelpoisia (em. yhdistetyt asiat Musique Diffusion française ym. v. komissio, tuomion 122 kohta). Tästä seuraa, että yritys voi vaatia, että komissio käyttää sen kohdalla perusteena muuta kuin yleisesti

käytettyä ajanjaksoa, ainoastaan sillä edellytyksellä, että yritys näyttää toteen, että sen viimeksi mainittuna ajanjaksona saama liikevaihto ei erityisesti tähän yritykseen liittyvistä syistä osoita sen todellista kokoa ja taloudellista valtaa eikä kilpailusääntöjen rikkomisen laajuutta sen osalta.

43 Tässä tapauksessa ei ole mitään perustetta katsoa, että komission olisi kantajan erityistapauksessa pitänyt käyttää perusteena jonkin muun ajanjakson liikevaihtoa kuin sen ajanjakson, jota komissio on tosiasiallisesti käyttänyt ja joka on myös kantajan osalta viimeinen täysi vuosi, jolloin se rikkoi kilpailusääntöjä siten kuin on todettu.

44 Vaikka kantajan esittämistä selvityksistä ilmeneekin sen tehneen vuosina 1987 ja 1988 tuotantovälineeseensä muutostöitä, joiden seurauksena kantajan liikevaihto laski huomattavasti näinä vuosina, oli kuitenkin oletettavaa ja jopa varmaa, että lasku oli tilapäinen ja että muutostöiden päätyttyä liikevaihto saavuttaisi jälleen tavanomaisen tason, joka on verrattavissa muutostöiden aloittamista edeltäneen vuoden tasoon tai joka jopa ylittää tämän tason.

45 Komissio on näin ollen voinut katsoa, että kantajan viitevuonna (vuonna 1990) saama liikevaihto osoitti sen todellista kokoa ja taloudellista valtaa kartonkialalla sekä kilpailusääntöjen rikkomisen laajuutta kantajan osalta. Komissio olisi sitä vastoin arvioinut kyseisen yrityksen tilannetta ja kilpailusääntöjen rikkomista virheellisesti, jos se olisi kantajan vaatimusten mukaisesti ottanut huomioon tilikausien 1987—1990 keskimääräisen liikevaihdon, koska liikevaihto oli tuolloin epänormaalin pieni.

46 Tästä seuraa, että tämä asia poikkeaa kantajan esiin tuomassa, edellä mainitussa asiassa Boël vastaan komissio kyseessä olleesta tilanteesta. Tämän tuomion antami-

seen johtaneessa asiassa kantaja oli — komission sitä kiistämättä — väittänyt, että sen viitevuonna saama liikevaihto oli epänormaalin suuri erityisesti verrattuna päätöksen muiden adressaattien liikevaihtoihin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin saattoi tällaisessa tilanteessa katsoa, että liikevaihto, jota komissio oli käyttänyt perusteena sakkojen suuruutta määrätessään, ei osoittanut kantajan todellista kokoa ja taloudellista valtaa eikä kilpailusääntöjen rikkomisen laajuutta kantajan osalta (em. asia Boël v. komissio, tuomion 133 kohta).

47 Edellä oleva huomioon ottaen kanneperuste on hylättävä.

Kanneperuste, jonka mukaan asiassa oli lieventäviä asianhaaroja

48 Kantaja tuo esiin joukon erityisiä asianhaaroja, jotka sen mukaan olisi pitänyt ottaa huomioon lieventävinä asianhaaroina sille määrätyn sakon suuruutta määrättäessä. Kutakin näistä asianhaaroista on tutkittava erikseen.

Väite, jonka mukaan komission olisi pitänyt ottaa huomioon kantajan vähäinen ja passiivinen osuus

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

49 Kantaja väittää sille määrätyn sakon tason paljastavan, että komissio on laiminlyönyt ottaa huomioon kantajan vähäisen ja passiivisen osuuden salaisissa sopimuksissa.

50 Kantaja tähdentää, ettei se ole milloinkaan osallistunut kartellin alulle panneen ja sen jälkeen kartellia vetäneen PWG:n kokouksiin; PWG:n tehtävänä oli "edistää [— —] markkinoiden säätelyä", mikä merkitsi sitä, että PWG:ssä "keskustel[tiin] markkinoista, markkinaosuuksista, hinnoista sekä hinnankorotuksista ja kapasiteeteista ja harjoit[ettiin] niiden osalta yhteistoimintaa" (päätöksen 37 perustelukappale). Kantaja osallistui JMC:n ja Paper Agents Associationin kokouksiin (ks. päätöksen 94 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet) viimeisen kerran vuoden 1990 huhtikuussa, ja se erosi JMC:stä omasta aloitteestaan vuoden 1990 kesäkuussa eli noin viisi kuukautta ennen kuin BPIF teki komissiolle valituksen (marraskuussa 1990).

51 Kantaja toteaa, että koska se ei vuosina 1987 ja 1988 tosiasiassa toiminut markkinoilla, sillä ei juurikaan ollut intressiä osallistua aktiivisesti JMC:n toimintaan. Kantaja ei kiistä sitä, että se on JMC:stä eroamisensa jälkeen saanut syksyllä 1990 muilta tuottajilta peräisin olevia tietoja hinnoista, eikä sitä, että se on käyttänyt näitä tietoja (päätöksen 163 perustelukappale). Kantajan mukaan tämä seikka kuitenkin koskee pikemminkin kilpailusääntöjen rikkomisen kestoa kuin kantajan osuutta kartellissa.

52 Kantajan mukaan sen osallistuminen JMC:n toimintaan, hinnankorotuksiin ja hinnankorotusilmoituksiin oli vähäistä ja passiivista, koska se ei ollut milloinkaan ehdottanut hinnankorotuksia.

53 Päätöksen 51 perustelukappaleen mukaan kartelli pääasiallisesti huolehti siitä, että tuotantomääriä valvottiin niin, että tuotanto ja kulutus pysyivät suurin piirtein tasapainossa. Kantajan mukaan se itse ei ollut milloinkaan rajoittanut tuotantoaan sen vuoksi, että se kuului kartelliin.

54 Siltä osin kuin on kyse erityisesti komission väitteestä, jonka mukaan on todettu yksi kilpailusääntöjen rikkominen, joka muodostui "alan kilpailunrajoittamissuunnitelmasta", jonka osia olivat erityisesti sopimus markkinoiden jakamisesta ja tuotteen tarjonnan hallitsemista koskevat yhdenmukaistetut toimenpiteet, kantaja myöntää, että sillä oli vähäinen osuus kyseisissä toimissa, koska se antoi JMC:ssä tietoja, joita PWG:n jäsenet saattoivat käyttää rajoittaakseen tuotantoa. Tuotanto-

määrien valvonnalla alkoi kantajan mukaan olla käytännön merkitystä kuitenkin vasta vuoden 1990 alkukuukausista lähtien eli sen jälkeen, kun ala oli lakannut toimimasta täydellä kapasiteetilla.

55 Kantaja toteaa lopuksi, että se ei ole voinut osallistua mihinkään tarjonnan hallitsemista koskevaan kilpailusääntöjen rikkomiseen kuin enintään neljän vuoden ajan (vuoden 1986 puolivälistä vuoden 1990 huhtikuuhun), kun taas kantajan antamat tiedot ovat saaneet käytännön merkitystä vasta vuoden 1990 ensimmäisinä kuukausina.

56 Komissio täsmentää todenneensa, että kyseessä oli yksi kilpailusääntöjen rikkominen, joka muodostui "alan kilpailunrajoittamissuunnitelmasta", jonka osia olivat hinnankorotuksista sopiminen, sopimus markkinoiden jakamisesta, tuotteen tarjonnan hallitsemista koskevat yhdenmukaistetut toimenpiteet ja kaupallisten tietojen vaihto näiden toimintaperiaatteiden tukemiseksi. Komission mukaan päätöksen kaikki adressaatit osallistuivat kaikkeen tähän kilpailusääntöjen rikkomiseen, vaikkeivat ne välttämättä toteuttaneet kaikkia järjestelmän edellyttämiä toimenpiteitä. Kantaja ei siis voi vaatia alennusta sakkoonsa sillä perusteella, ettei se toteuttanut toimenpiteitä oman tuotantonsa rajoittamiseksi.

57 Komission mukaan PWG:hen kuuluneet yritykset tosiasiallisesti toteuttivat toimenpiteitä tuotannon rajoittamiseksi kaikkien edun nimessä. Näillä toimenpiteillä oli tarkoitus tukea hintoja koskevia toimenpiteitä, joihin pienet tuottajat osallistuivat suoraan.

58 Sen, että kantaja myötävaikutti tuotantomäärien valvontaan, vahvistaa komission mukaan se, että kantaja tunsi ja hyväksyi markkinoiden jakamista koskevan PWG:n politiikan, koska se toimitti Fidesille tietoja tuotannostaan, myynnistään ja kapasiteetin käytöstään ja koska se osallistui tilauskantoja koskeviin keskusteluihin JMC:ssä.

59 Komissio myöntää, ettei kantaja kuulunut kartellin "johtajiin". Tämä ei komission mukaan kuitenkaan automaattisesti merkitse sitä, että kantajan osuus olisi ollut vähäinen ja passiivinen. Kantaja kuului PC:hen, JMC:hen ja talousjaostoon, oli yhteistyössä PWG:n kanssa JMC:n jäsenenä ja osallistui hinta-aloitteisiin samalla tavoin kuin muutkin.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

60 Komissio toteaa, että se on päätöksen kunkin adressaatin sakon suuruuden määrätäkseen ottanut huomioon muun muassa kunkin yrityksen osuuden salaisissa sopimuksissa (päätöksen 169 perustelukappaleen ensimmäisen kohdan ensimmäinen luetelmakohta). Komissio on lisäksi päätöksen 170 perustelukappaleessa selvittänyt, että PWG:n kokouksiin osallistuneiden yritysten on pääsääntöisesti katsottu olleen kartellin "johtajia" ja muiden yritysten kartellin "rivijäseniä". On kiistatonta, että sakkojen suuruus on määrätty soveltamalla perusprosentteja 9 ja 7,5 siihen liikevaihtoon, jonka kukin niistä yrityksistä, joille päätös on osoitettu, on vuonna 1990 saanut yhteisön kartonkimarkkinoilta, sen mukaan, kuuluiko yritys kartellin "johtajiin" vai sen "rivijäseniin".

61 Kantaja on suullisessa käsittelyssä täsmentänyt, ettei se kiistä osallistumistaan päätöksen 1 artiklassa todettuun kilpailusääntöjen rikkomiseen. Se kiistää ainoastaan komission arvioinnin oikeellisuuden, siltä osin kuin arviointi koskee kantajan väitettyä osuutta todetussa kilpailusääntöjen rikkomisessa.

62 Kantaja ei kiistä myöskään kuvausta PG Paperboardin kunkin toimielimen roolista. Päätöksestä ilmenee tältä osin PWG:n olleen se toimielin, jossa tärkeimmät kilpailunvastaiset päätökset tehtiin. Vaikka komissio katsoo, että kaikkien päätöksen 1 artiklassa mainittujen yritysten on katsottava osallistuneen kaikkiin tässä artiklassa mainittuihin kilpailusääntöjen rikkomisen osatekijöihin, päätöksestä ilmenee, että salainen yhteistyö, jolla pyrittiin tärkeimpien tuottajien markkinaosuuksien pysyttämiseen vakiotasoilla, joita joskus muutettiin, koski ainoastaan

PWG:n kokouksiin osallistuneiden yritysten markkinaosuuksia (päätöksen 51—60 perustelukappale). Lopuksi on todettava komission myöntävän tehtaiden seisokkeja koskeneen salaisen yhteistyön osalta, että "[n]äyttää siltä, että jälleen tärkeimmät tuottajat ottivat vastuun tuotannon vähentämisestä säilyttääkseen hintatason" (päätöksen 71 perustelukappaleen toinen kohta).

63 Kun nämä seikat otetaan huomioon, kantajan väitettä, jonka mukaan komissio ei ollut arvioinut oikein sen osuutta kartellissa, ei voida hyväksyä.

64 Kantajan ei ensinnäkään ole katsottu kuuluneen kartellin "johtajiin". Komissio on siis ottanut huomioon sen, ettei kantaja osallistunut PWG:n kokouksiin.

65 Toiseksi on todettava, että päätöksessä on selvitetty, että yritykset, jotka eivät osallistuneet PWG:n kokouksiin, saivat tiedon PWG:n päätöksistä JMC:n kokouksissa ja että viimeksi mainittu toimielin oli se pääasiallinen foorumi, jossa PWG:n päätökset valmisteltiin ja jossa käytiin yksityiskohtaisia keskusteluja kyseisten päätösten täytäntöönpanosta (ks. erityisesti päätöksen 44—48 perustelukappale).

66 Kantaja myöntää osallistuneensa JMC:n ja sen edeltäjän Marketing Committeen kokouksiin vuodesta 1983 vuoden 1990 huhtikuuhun, mutta se ei ole voinut antaa tarkkoja tietoja kokouksista, joihin se oli osallistunut ennen vuoden 1989 alkua (ks. päätöksen liitteenä oleva taulukko 4). Vuoden 1989 alun ja vuoden 1990 huhtikuun välisenä aikana pidetyistä JMC:n kokouksista on annettu tarkkoja tietoja, ja kantaja myöntää näiden kokousten osalta, että se on osallistunut viiteen JMC:n yhdeksästä kokouksesta (em. taulukko). Lopuksi kantaja myöntää, että NPI:n edustaja

on joissakin tapauksissa antanut sille puhelimitse tietoja asioista, joita on käsitelty niissä JMC:n kokouksissa, joissa kantaja ei ollut edustettuna (päätöksen 46 perustelukappaleen ensimmäinen kohta).

67 Koska kantaja ei kiistä sen enempää päätöksessä olevaa kuvausta JMC:n tehtävistä kuin osallistumistaan päätöksen 1 artiklassa todetun kilpailusääntöjen rikkomisen eri osatekijöihin, se ei voi pätevästi väittää, että komission olisi pitänyt tässä tilanteessa katsoa, että sen osuus kartellissa ei ollut yhtä tärkeä kuin niiden muiden yritysten, joita pidettiin "rivijäseninä".

68 Se, ettei kantaja enää vuoden 1990 huhtikuun jälkeen osallistunut JMC:n kokouksiin, ei millään tavalla muuta tätä toteamusta.

69 Kantaja ei kiistä päätöksen 163 perustelukappaleen ensimmäisessä kohdassa olevaa väittämää, jonka mukaan siitä huolimatta, että kantaja lakkasi osallistumasta JMC:n kokouksiin, se edelleenkin sai ja käytti muiden tuottajien toimittamia tietoja noudatettavista hinnankorotuksista. Vaikka — kuten kantaja korostaa — päätöksestä ilmeneekin, että markkinatilanne oli vasta vuonna 1990 sellainen, että tuottajat totesivat tehtaiden seisokkien olevan välttämättömiä hintatason säilyttämiseksi (päätöksen 70 perustelukappale), päätöksestä ilmenee myös, että yhdenmukaistettujen hinnankorotusten valmistelun yhteydessä JMC:ssä tarkasteltiin myös kapasiteettien käyttöä ja seisokkeja jo ennen kuin seisokkeja todella toteutettiin (ks. erityisesti päätöksen 69 kohta).

70 Koska kantaja osallistui JMC:n kokouksiin ennen vuoden 1990 huhtikuuta, se ei ole voinut olla tietämätön siitä yleisemmästä asiayhteydestä eli salaisesta yhteistyöstä, johon liittyivät ne tiedot, joita se oli vuoden 1990 huhtikuun jälkeen saanut ja käyttänyt oman hintapolitiikkansa määrittämiseksi. Pelkästään sillä seikalla, että seisokkeja ehkä tosiasiallisesti toteutettiin vasta sen jälkeen, kun kantaja oli viimei-

sen kerran osallistunut JMC:n kokoukseen, ei siis ole merkitystä arvioitaessa kantajan osuutta kilpailusääntöjen rikkomisessa.

71 Näiden huomioiden perusteella on todettava, että kantajan väitettä ei voida hyväksyä.

Väite, jonka mukaan komission olisi pitänyt ottaa kantajan tappiot huomioon lieventävänä asianhaarana

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

72 Kantajan mukaan komission olisi pitänyt pitää lieventävänä asianhaarana sitä, että kantajalle aiheutui kilpailusääntöjen rikkomisen aikana tappioita. Kantajan mielestä ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 23 päivänä huhtikuuta 1986 tehty komission päätös 86/398/ETY (asia IV/31.149 — Polypropeeni; EYVL L 230, s. 1, jäljempänä polypropeenipäätös) vahvistaa tämän päätelmän oikeellisuuden. Kantajan mukaan komissio on myös virheellisesti katsonut kantajan hyötyneen kilpailusääntöjen rikkomisesta.

73 Komissio toteaa, ettei kantaja väitä, ettei kartonkiala ollut kannattava kyseisenä aikana. Komission mukaan se, ettei kartonkialalla ollut merkittäviä vaikeuksia tuona aikana, erottaa kartonkialan tilanteen polypropeenipäätöksessä tarkastellusta tilanteesta.

74 Komission mukaan sillä ei missään tapauksessa ole velvollisuutta pitää tappioita järjestelmällisesti lieventävänä asianhaarana, koska tällaisen kannan voidaan katsoa olevan ristiriidassa salaisen yhteistyön kieltämistä koskevan tavoitteen kanssa erityisesti silloin, kun salaista yhteistyötä on harjoitettu vaikeuksissa olevilla aloilla.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

75 Kantaja ei väitä kartonkialan olleen kriisissä päätöksessä tarkoitettuna aikana, vaan se väittää ainoastaan, että komission olisi pitänyt ottaa kantajana tappiollinen taloudellinen tilanne huomioon lieventävänä asianhaarana.

76 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, jos komissiolla katsottaisiin olevan tällainen velvollisuus, se merkitsisi perusteettoman kilpailuedun antamista niille yrityksille, jotka ovat vähiten sopeutuneita markkinatilanteeseen (yhdistetyt asiat 96/82—102/82, 104/82, 105/82, 108/82 ja 110/82, IAZ ym. v. komissio, tuomio 8.11.1983, Kok. 1983, s. 3369, 55 kohta).

77 Tästä seuraa, että väite on hylättävä.

Väite, jonka mukaan komission olisi pitänyt pitää kantajan käyttöön ottamaa kilpailusääntöjen noudattamisohjelmaa lieventävänä asianhaarana

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

78 Kantaja väittää, että myös se on lieventävä asianhaara, että kantaja on toteuttanut toimenpiteitä kilpailusääntöjen uusien rikkomisten estämiseksi eli että se on ottanut käyttöön kilpailusääntöjen noudattamisohjelman ja että se on siihen saakka, että tilanne selkenee tietojenvaihtojärjestelmän osalta, lakannut toimittamasta tietoja CEPI-Cartonboard-nimiselle yhteenliittymälle, joka on omaisuudenhoitoyhtiö Fidesin seuraaja tietojen käsittelyssä.

79 Kantaja kiistää komission väitteen, jonka mukaan kilpailusääntöjen noudattamisohjelma on vain osa kantajan sitä politiikkaa, ettei se väitetiedoksiannon jälkeen kiistänyt tosiseikkoja, mistä sitä on jo hyvitetty. Se, miten kantaja käyttäytyi suhteessa komissioon tapahtuneen kilpailusääntöjen rikkomisen osalta, ja kilpailusääntöjen noudattamisohjelman käyttöön ottaminen ovat kantajan mukaan kaksi eri asiaa.

80 Komissio myöntää, että kilpailusääntöjen noudattamisohjelma voi olla lieventävä asianhaara (em. asia Parker Pen, tuomion 93 kohta) tapauskohtaisten olosuhteiden mukaan. Tässä tapauksessa on komission mukaan todettava, että kantajan käyttöön ottama ohjelma oli osa kantajan sitä politiikkaa, ettei se kiistänyt väitetiedoksiannossa esitettyjä tosiasiaväitteitä, mistä sitä on jo hyvitetty. Ohjelmalla ei komission mukaan myöskään ollut vaikutusta kilpailusääntöjen rikkomiseen sinänsä eikä kantajan osallistumiseen siihen.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

81 Kilpailusääntöjen rikkomisten vakavuus on määritettävä useiden seikkojen perusteella, joihin kuuluvat erityisesti asian erityisolosuhteet, asiayhteys ja sakkojen varoittava vaikutus, mutta niistä perusteista, jotka on välttämättä otettava huomioon, ei kuitenkaan ole vahvistettu sitovaa tai tyhjentävää luetteloa (ks. asia C-137/95 P, SPO ym. v. komissio, määräys 25.3.1996, Kok. 1996, s. I-1611, 54 kohta).

82 Tästä seuraa, että vaikka kilpailusääntöjen noudattamisohjelman käyttöön ottaminen osoittaakin kyseisen yrityksen halua estää kilpailusääntöjen rikkominen tulevaisuudessa ja vaikka ohjelma näin ollen osaltaan mahdollistaakin sen, että komissio voi paremmin hoitaa tehtävänsä, joka koostuu erityisesti perustamissopimuksessa vahvistettujen periaatteiden soveltamisesta kilpailun alalla ja pyrkimyksestä saada yritykset toimimaan näiden periaatteiden mukaisesti, pelkästään se, että komissio on aikaisemmassa päätöskäytännössään eräissä tapauksissa ottanut lieventävänä asianhaarana huomioon kilpailusääntöjen noudattamisohjelman käyttöön ottamisen, ei merkitse, että komissiolla olisi velvollisuus toimia samoin tässä tapauksessa.

83 Komissiolla oli siis oikeus katsoa, että tässä tapauksessa oli hyvitettävä ainoastaan yritysten sellainen toiminta, jonka avulla se pystyi toteamaan kyseisen kilpailusääntöjen rikkomisen helpommin. Koska kantajan sakkoa on alennettu yhdellä kolmasosalla sen vuoksi, että se oli yhteistyössä komission kanssa hallinnollisen menettelyn aikana, komission ei voida katsoa toimineen väärin, kun se ei ole myöntänyt kantajalle määrätystä sakosta suurempaa alennusta.

84 Vaikka on tietenkin tärkeää, että kantaja on toteuttanut toimenpiteitä estääkseen sen, että sen työntekijät tulevaisuudessa uudelleen rikkoisivat yhteisön kilpailuoikeutta, tämä ei millään tavalla muuta sitä, että tässä asiassa todettu kilpailusääntöjen rikkominen on todella tapahtunut (asia T-7/89, Hercules Chemicals v. komissio, tuomio 17.12.1991, Kok. 1991, s. II-1711, 357 kohta).

85 Myös tämä väite on siis hylättävä.

Kanneperuste, jonka mukaan yhdenvertaisuusperiaatetta on loukattu, koska Fiskebylle määrätty sakko on liian suuri "johtajille" määrättyihin sakkoihin verrattuna

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

86 Kantaja toteaa, että sille määrätty miljoonan ecun sakko on 5 prosenttia sen yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saamasta liikevaihdosta.

87 Kantaja katsoo, että sakko on aivan liian korkea verrattuna niihin sakkoihin (9 prosenttia yhteisöstä saadusta liikevaihdosta), joita määrättiin niille kartellin "johtajille", jotka eivät olleet komission kanssa yhteistyössä, eli Finnboardille, Mayr-Melnhofille ja MoDo:lle. Kuten komissio on tähdentänyt, näiden yritysten on kannettava erityinen vastuu kilpailusääntöjen rikkomisesta. Sakkoprosenttien pitäisi kantajan mukaan kuvastaa oikealla tavalla toisaalta kartellin "johtajien" ja toisaalta vähäisemmän osuuden omanneiden yritysten kartelliin osallistumisen astetta, mikä ei tässä tapauksessa toteudu, koska niille kartellin "johtajille", jotka olivat yhtä paljon yhteistyössä kuin Fiskeby, määrätyt sakot ovat vain 6 prosenttia niiden liikevaihdosta.

88 Storalle määrätty sakko on vain 3 prosenttia sen yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saamasta liikevaihdosta. Kantajan mukaan on epäoikeudenmukaista, että sille määrätyn sakon taso on korkeampi kuin Storalle määrätyn.

89 Kantajan mukaan sille määrätty sakko on myös suhteeton verrattuna kahdelle "johtajista" eli KNP:lle ja Weigille määrättyihin sakkoihin.

90 Komissio katsoo, ettei kantajalla ole perusteltua syytä vaatia alennusta sakkoon. "Johtajille" määrättyihin sakkoihin tehty korotus (perusprosentti on 9 prosenttia 7,5 prosentin sijasta) on selvästi sopusoinnussa sen kanssa, mitä yhteisöjen tuomioistuin ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ovat muissa asioissa hyväksyneet.

91 Komissio toteaa lisäksi, että kantajalle määrätty sakko, jonka suuruus on vahvistettu 5 prosentiksi liikevaihdosta siitä syystä, ettei se kiistänyt väitetiedoksiantoon sisältyneitä tärkeimpiä tosiasiaväitteitä, on suhteellisesti hieman yli puolet niistä sakoista, jotka määrättiin niille "johtajille", jotka eivät olleet yhteistyössä komission kanssa.

92 Koska kartellin "johtajiin" kuuluneiden KNP:n ja Weigin osallistuminen PWG:hen oli erityislaatuista, niiden sakkojen suuruuden määrittämisessä lähdettiin komission mukaan aluksi alle 9 prosentista. Tämän jälkeen KNP:n sakkoa alennettiin sen yhteistyön johdosta siten, että sakoksi tulisi 5—6 prosenttia sen yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saamasta liikevaihdosta.

93 Lopuksi komissio toteaa, että Storan käyttäytymisestä oli komissiolle huomattavasti enemmän hyötyä kuin kantajan käyttäytymisestä, joten oli perusteltua myöntää Storalle erittäin suuri alennus sakosta. Tämä hyvitys ei mitenkään liittynyt siihen, että Stora kuului kartellin johtajiin, minkä osoittaa se, että myös rivijäsenen Renan sakkoa alennettiin kahdella kolmasosalla.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

94 On jo todettu, että sakot on laskettu päätöksen kunkin adressaatin yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saaman liikevaihdon perusteella ja että tähän liikevaihtoon on sitten sakkojen suuruutta määrättäessä sovellettu perusprosentteja 9 ja 7,5 sen mukaan, kuuluiko yritys kartellin "johtajiin" tai sen "rivijäseniin". On lisäksi selvää, että Renalle ja Storalle määrättyjä sakkoja on alennettu kahdella kolmasosalla siitä syystä, että ne ovat alusta alkaen olleet aktiivisesti yhteistyössä komission kanssa, kun taas eräiden muiden yritysten, muun muassa kantajan, sakkoja on alennettu yhdellä kolmasosalla, koska ne eivät olleet väitetiedoksiantoon antamissaan vastauksissa kiistäneet niitä tärkeimpiä tosiasiaväitteitä, joihin komission niitä vastaan esittämät väitteet perustuivat (ks. päätöksen 171 ja 172 perustelukappale)

95 Kantajalle määrätty sakko vastaa siis edellä mainittujen perusteiden mukaisesti 7,5:tä prosenttia sen yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saamasta liikevaihdosta, ja tätä sakkoprosenttia on sitten alennettu yhdellä kolmasosalla sen

vuoksi, ettei kantaja ole väitetiedoksiantoon antamassaan vastauksissa kiistänyt niitä tärkeimpiä tosiasiaväitteitä, joihin komission sitä vastaan esittämät väitteet perustuivat.

96 Ennen kuin tutkitaan, onko tämä sakon taso liian korkea verrattuna kartellin "johtajina" pidetyille yrityksille määrättyjen sakkojen tasoon, on korostettava, että kuten on jo todettu, komissio on toiminut oikein, kun se ottanut järjestelmällisesti huomioon kunkin yrityksen, jolle päätös on osoitettu, yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saaman liikevaihdon.

97 Ensinnäkin sen osalta, onko kantajalle määrätty sakko liian suuri verrattuna sakkoihin, joita on määrätty niille "johtajille", jotka eivät olleet yhteistyössä komission kanssa ja joiden sakkoja ei siten alennettu, on korostettava, että komissio on aiheellisesti katsonut, että PWG:n kokouksiin osallistuneiden yritysten on kannettava erityinen vastuu kilpailusääntöjen rikkomisesta (päätöksen 170 perustelukappale). Komissio on tämän jälkeen arvioinut oikein toisaalta kartellin "johtajien" osalta ja toisaalta sen "rivijäsenten" osalta kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden, kun se on laskenut näille kahdelle ryhmälle määrättävät sakot soveltaen viiteliikevaihtoon perusprosentteja 9 ja 7,5.

98 Tässä yhteydessä on korostettava, että kantaja ei ole kiistänyt päätöksessä olevaa kuvausta kilpailusääntöjen rikkomisesta eikä se ole vedonnut mihinkään sellaisiin täsmällisiin seikkoihin, jotka voisivat tukea sen väitettä, että sakkojen laskennassa käytetyt perusprosentit eivät kuvasta oikealla tavalla sitä erityistä vastuuta, joka PWG:n kokouksiin osallistuneiden yritysten on kannettava.

99 Toiseksi on todettava, ettei ole mitään syytä arvostella sitä, että komissio päätti alentaa alun perin laskettuja sakkoja. Koska kantajalle on myönnetty yhden

kolmasosan alennus sakkoon sen vuoksi, että se oli yhteistyössä komission kanssa, sitä ei ole millään tavalla syrjitty verrattuna niihin "johtajiin", joille on päätöksen 172 perustelukappaleen mukaan myönnetty yhtä suuri alennus. Joka tapauksessa on todettava, ettei kantaja ole edes väittänyt, että sen yhteistyö komission kanssa olisi ollut merkittävämpää kuin niiden muiden yritysten, joiden sakkoihin on myönnetty yhden kolmasosan alennus.

100 Kolmanneksi on todettava siitä, miten kantaja on verrannut kohteluaan KNP:n ja Weigin kohteluun, että taulukosta, jonka komission on antanut vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen, ilmenee, että näille kahdelle yritykselle määrättyjen sakkojen taso ylittää kantajalle määrätyn sakon tason mutta että niiden sakot on laskettu käyttäen prosenttia, joka on pienempi kuin perusprosentti 9, jota on sovellettu PWG:n kokouksiin osallistuneisiin muihin yrityksiin.

101 Päätöksessä on kuitenkin sellainen riittävä selvitys, että on mahdollista ymmärtää ne syyt, joiden vuoksi kartellin "johtajiin" sovellettua perusprosenttia 9 ei sovellettu KNP:hen ja Weigiin. Päätöksen 170 perustelukappaleen toisen kohdan mukaan KNP:tä pidettiin kartellin "johtajana" ainoastaan siltä ajalta, kun se osallistui PWG:n kokouksiin, eli lyhyemmältä ajalta kuin mitä se osallistui kartelliin. Komissio toteaa lisäksi ottaneensa huomioon sen, että vaikka Weig kuului PWG:hen, sillä ei näyttänyt olleen merkittävää osuutta kartellin politiikasta päätettäessä (päätöksen 170 perustelukappaleen kolmas kohta). Kantajan väittämä, jonka mukaan sille määrätty sakko on suhteeton verrattuna KNP:lle ja Weigille määrättyihin sakkoihin, on siten perusteeton.

102 Neljänneksi on todettava, että Stora toimitti komissiolle ilmoituksia, joissa oli erittäin yksityiskohtainen selvitys kilpailusääntöjen rikkomisen luonteesta ja kohteesta, PG Paperboardin eri toimielinten toiminnasta sekä eri tuottajien osallistumisesta kilpailusääntöjen rikkomiseen. Storan näissä ilmoituksissaan antamat tiedot ylittävät huomattavasti sen, mitä komissio voi vaatia asetuksen N:o 17 11 artiklan

nojalla. Vaikka komissio päätöksessä toteaa saaneensa todisteita, jotka vahvistivat Storan ilmoituksissa olleiden tietojen paikkansapitävyyden (päätöksen 112 ja 113 perustelukappale), on selvää, että Storan ilmoitukset ovat olleet pääasiallinen todiste kilpailusääntöjen rikkomisesta. Jollei näitä ilmoituksia olisi ollut, komission olisi ollut ainakin paljon vaikeampaa todeta päätöksen kohteena olevaa kilpailusääntöjen rikkomista ja tarpeen vaatiessa saada sitä loppumaan.

103 Kun komissio on tehnyt Storalle määrättyyn sakkoon kahden kolmasosan alennuksen, se ei tässä tilanteessa ole ylittänyt harkintavaltaansa sakkojen suuruuden määräämisessä. Kantaja ei siis voi pätevästi väittää, että sille määrätty sakko on liian suuri verrattuna Storalle määrättyyn sakkoon.

104 Edellä oleva huomioon ottaen kanneperuste on hylättävä.

Toissijainen kanneperuste, jonka mukaan perustamissopimuksen 190 artiklaa on rikottu

Asianosaisten väitteet ja niiden perusteet

105 Kantaja katsoo, että päätöstä on perusteltu puutteellisesti, koska kantaja ei voi päätöksen sisällön perusteella asianmukaisesti tarkastaa niitä seikkoja, jotka ovat saaneet komission määräämään sille miljoonan ecun suuruisen sakon. Päätös ei siis täytä yhteisöjen tuomioistuimen asettamia vaatimuksia (asia 24/62, Saksa v. komissio, tuomio 4.7.1963, Kok. 1963, s. 129 ja 143 ja asia C-358/90, Compagnia italiana alcool v. komissio, tuomio 7.4.1992, Kok. 1992, s. I-2457, 40 kohta).

106 Kantaja toteaa, että vaikka niillä seikoilla, jotka ilmaistiin ensimmäisen kerran vasta erään komission jäsenen 13.7.1994 pitämässä lehdistötilaisuudessa, selvästi oli suuri merkitys siinä ajatusrakennelmassa, jota komissio oli noudattanut sakkojen suuruutta määrätessään, näitä seikkoja ei mainittu päätöksessä.

107 Kantajan mukaan komissio ei ole oikeuskäytännössä vaaditulla tavalla ilmoittanut niitä tärkeimpiä tosiseikkoja, joihin se on tukeutunut, ja komissio on laiminlyönyt esittää, miten se on tehnyt päätelmänsä, vaikka tämä olisi tarpeellista sen vuoksi, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviää sen syyt, jotta he voivat puolustaa oikeuksiaan, ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta. Päätöksessä ei ole ilmoitettu sitä viitevuotta, jonka liikevaihtoa on käytetty perustana sakkoja laskettaessa, "johtajille" ja muille yrityksille määrättyjen sakkojen prosentteja ja Storalle ja kantajalle myönnettyjen alennusten määrää.

108 Kantaja kiistää erityisesti sen, että sillä olisi ollut komission väittämällä tavalla käytettävissään tietoja, jotka koskevat sitä, miksi sakkojen laskennassa on päätetty käyttää tilikautta 1990. Komission mainitsemasta ensimmäisestä asiakirjasta eli asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla lähetetystä, 16.7.1991 päivätystä tietojensaantipyynnöstä kantaja toteaa, että asiakirjassa komission pyysi ilmoittamaan liikevaihdon "viimeisiltä viideltä vuodelta". Väitetiedoksiannon liitteissä olleissa yrityskohtaisissa tiedoissa ilmoitetut liikevaihdot koskivat neljää vuotta (1987—1990). Kantaja toteaa vielä, että päätöksen kappaleessa, johon komissio viittaa (päätöksen 168 perustelukappaleen kolmas luetelmakohta), ei millään tavalla ilmoiteta, että viitevuodeksi on valittu vuosi 1990.

109 Jos komissio on halunnut tukeutua päätöksen 169 perustelukappaleessa määriteltyihin yleisiin perusteisiin osoittaakseen, että kantajalle määrätty sakko on perusteltu, tässä perustelukappaleessa oleva perustelu on kantaja mukaan silloin puutteellinen. Päätöksen niiden adressaattien, jotka ovat vedonneet lieventäviin asianhaaroihin (mitä käsitettä komissio ei sitä paitsi ole määritellyt), on mahdoton

tietää, mitkä asianhaarat on loppujen lopuksi otettu huomioon. Komissio ei voi perustella sitä, että lieventäviä asianhaaroja ei ole tutkittu, väittämällä, etteivät ne olleet "todellisia lieventäviä asianhaaroja".

110 Kantajan mukaan komission olisi lisäksi pitänyt selittää, miten niitä yleisiä perusteita, joita on kaikkien yritysten osalta käytetty sakkojen suuruutta määrättäessä, oli sovellettava kuhunkin yritykseen erikseen tarkasteltuna (ks. vastaavasti asia T-2/89, Petrofina v. komissio, tuomio 24.10.1991, Kok. 1991, s. II-1087). Tällainen vaatimus on olemassa, koska komissiolla on velvollisuus selittää, mitä lieventäviä asianhaaroja se on ottanut huomioon tehdessään päätöstä, joka koskee yhdelle ainoalle yritykselle määrättävää sakkoa.

111 Kantaja toteaa lopuksi, että komission olisi sitäkin suuremmalla syyllä pitänyt perustella päätöksensä, koska sakko oli suuri ja koska kilpailuasioissa noudatettava menettely, joka voi johtaa seuraamukseen, on rangaistusluontoinen, kuten Euroopan ihmisoikeustoimikunta on katsonut (lausunto asiassa 11598/85, Société Stenuit v. Ranska, Kertomus 30.5.1991, A-sarja, nro 232-A).

112 Komissio väittää, että päätöstä on perusteltu riittävästi.

113 Tilikautena 1990 saadun liikevaihdon valitsemisesta viiteliikevaihdoksi komissio toteaa, että tähän liikevaihtoon viitattiin useissa asiakirjoissa eli kantajalle asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla vuonna 1991 lähetetyssä kirjeessä ja väitetiedoksiantoon liitetyissä yrityskohtaisissa tiedoissa. Se, että viitevuodeksi on valittu tämä vuosi, voitiin päätellä myös päätöksen 168 perustelukappaleen kolmannesta luetelmakohdasta, jossa mainitaan yhteisön kartonkimarkkinoiden liikevaihto. Tämä päätös muistuttaa siis suuresti polypropeenipäätöstä, jonka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pysytti keskeisiltä osin.

114 Komissiolla ei omasta mielestään ole missään tapauksessa velvollisuutta ilmoittaa huomioon otettua tilikautta päätöksissä, joilla määrätään sakkoja. Yhteisöjen tuomioistuimet eivät myöskään ole arvostelleet tätä päätöskäytäntöä.

115 Muiden päätöksessä olleiden perustelujen osalta komission viittaa päätöksen perusteluosaan, jossa on selvitys yhden rikkomisen käsitteestä, siitä aiheutuvasta kokonaissakosta (erityisesti päätöksen 61 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet ja 129 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet) ja kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuudesta (päätöksen 167 ja 168 perustelukappale ja asia T-3/89, Atochem v. komissio, tuomio 24.10.1991, Kok. 1991, s. II-1177, 227 kohta) sekä kilpailusääntöjen rikkomiseen osallistuneiden yritysten osuuden huomioon ottamisesta (päätöksen 171 ja 172 perustelukappale).

116 Pelkästään se, että kilpailupolitiikasta vastaava komission jäsen on 13.7.1994 pidetyssä lehdistötilaisuudessa tuonut esiin eräitä muita yksityiskohtia, ei komission mukaan mitenkään merkitse, että päätöksen perustelut olisivat puutteelliset. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen ei komission mielestä pidä ottaa näitä seikkoja huomioon valvoessaan päätöksen lainmukaisuutta.

117 Komissiolla ei mielestään ole velvollisuutta vastata kaikkien yritysten kaikkiin väitteisiin vaan ainoastaan tärkeimpiin väitteisiin (asia 322/81, Michelin v. komissio, tuomio 9.11.1983, Kok. 1983, s. 3461, 14 kohta ja asia 246/86, Belasco ym. v. komissio, tuomio 11.7.1989, Kok. 1989, s. 2117, 55 kohta). Komissio on tässä tapauksessa ottanut huomioon todelliset lieventävät asianhaarat, ilmoittanut päätöksessä, keiden osalta niitä otetaan huomioon, ja maininnut näiden joukossa erityisesti kantajan (päätöksen 171 ja 172 perustelukappale) ja katsonut, ettei ollut olemassa muita yrityskohtaisia lieventäviä asianhaaroja eikä mitään yleistä lieventävää asianhaaraa.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

118 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksittäispäätöstä koskevan perusteluvelvollisuuden tavoitteena on mahdollistaa se, että yhteisöjen tuomioistuimet voivat

valvoa päätöksen laillisuutta, ja antaa sille, jota asia koskee, riittävät tiedot sen arvioimiseksi, onko päätös asianmukainen vai onko siinä mahdollisesti sellainen virhe, jonka perusteella sen pätevyys voidaan riitauttaa, kuitenkin niin, että tämän velvollisuuden laajuus riippuu kyseisen päätöksen luonteesta ja siitä asiayhteydestä, missä se on tehty (ks. mm. asia T-49/95, Van Megen Sports v. komissio, tuomio 11.12.1996, Kok. 1996, s. II-1799, 51 kohta).

119 Kun on — kuten tässä tapauksessa — kyse päätöksestä, jolla useille yrityksille määrätään sakkoja yhteisön kilpailusääntöjen rikkomisesta, perusteluvelvollisuuden laajuus on määrättävä ottaen huomioon se, että rikkomisten vakavuus on määritettävä useiden seikkojen perusteella, joihin kuuluvat erityisesti asian erityisolosuhteet, asiayhteys ja sakkojen varoittava vaikutus, mutta niistä perusteista, jotka on välttämättä otettava huomioon, ei kuitenkaan ole vahvistettu sitovaa tai tyhjentävää luetteloa (em. asia SPO ym. v. komissio, määräyksen 54 kohta).

120 Komissiolla on kunkin sakon määrää vahvistaessaan lisäksi harkintavaltaa, eikä voida katsoa, että se olisi tätä tehdessään velvollinen soveltamaan tarkkaa matemaattista kaavaa (ks. vastaavasti asia T-150/89, Martinelli v. komissio, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-1165, 59 kohta).

121 Sakkojen yleisen tason määräämisessä huomioon otetut perusteet on ilmoitettu päätöksen 168 perustelukappaleessa ja yksittäisten sakkojen suuruuden määräämisessä huomioon otetut perusteet 169 perustelukappaleessa. Yksittäisten sakkojen osalta komissio on lisäksi päätöksen 170 perustelukappaleessa selvittänyt, että PWG:n kokouksiin osallistuneiden yritysten on pääsääntöisesti katsottu olleen kartellin "johtajia" ja muiden yritysten kartellin "rivijäseniä". Komissio on päätöksen 171 ja 172 perustelukappaleessa todennut, että Renalle ja Storalle määrättäviä sakkoja on alennettava huomattavasti sen huomioon ottamiseksi, että ne ovat olleet

aktiivisesti yhteistyössä komission kanssa, ja että kahdeksan muun yrityksen, muun muassa kantajan, sakoista voidaan tehdä suhteessa pienempi alennus, koska ne eivät ole väitetiedoksiantoon antamissaan vastauksissa kiistäneet niitä tärkeimpiä tosiasiaväitteitä, joihin komission niitä vastaan esittämät väitteet perustuivat.

122 Komissio on sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle jättämissään kirjelmissä että tämän esittämään kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa selittänyt, että sakot on laskettu sen liikevaihdon perusteella, jonka kukin niistä yrityksistä, joille päätös on osoitettu, on vuonna 1990 saanut yhteisön kartonkimarkkinoilta. Yrityksille on siten määrätty sakkoja, joiden perustaso on 9 tai 7,5 prosenttia tästä yrityskohtaisesta liikevaihdosta sen mukaan, onko yritys ollut kartellin "johtaja" vai muu. Komissio on lisäksi ottanut huomioon eräiden yritysten mahdollisen yhteistyöhalukkuuden komissiossa käydyssä menettelyssä. Kahden yrityksen sakkoa on tästä syystä alennettu kahdella kolmasosalla, kun taas eräiden muiden yritysten sakkoa on alennettu yhdellä kolmasosalla.

123 Komission toimittamasta taulukosta, joka sisältää yksittäisten sakkojen määrän vahvistamista koskevia tietoja, ilmenee, että vaikka sakkojen suuruutta ei ole määrätty soveltamalla pelkästään edellä mainittuja lukuja tiukan matemaattisesti, luvut on kuitenkin otettu järjestelmällisesti huomioon sakkoja laskettaessa.

124 Päätöksessä ei kuitenkaan täsmennetä, että sakot on laskettu kunkin yrityksen yhteisön kartonkimarkkinoilta vuonna 1990 saaman liikevaihdon perusteella. Tältä osin on korostettava, että toisin kuin komissio väittää, viitevuotta ei ole mainittu päätöksen 168 perustelukappaleen kolmannessa luetelmakohdassa, väitetiedoksiannon yrityskohtaisissa tiedoissa tai siinä tietojensaantipyynnössä, johon komissio on vedonnut.

125 Seuraavaksi on muistutettava, että perusprosentteja 9 ja 7,5, joista suurempaa käytettiin laskettaessa "johtaja"-yrityksille määrättäviä sakkoja ja pienempää laskettaessa "rivijäseninä" olleille yrityksille määrättäviä sakkoja, ei myöskään mainita päätöksessä. Siinä ei mainita myöskään Renalle ja Storalle sekä kahdeksalle muulle yritykselle, muun muassa kantajalle, myönnettyjen alennusten prosenttimääriä.

126 Tässä asiassa on ensinnäkin katsottava, että kun päätöksen 169—172 perustelukappaletta tulkitaan ottaen huomioon päätöksessä oleva yksityiskohtainen selvitys niistä tosiasiaväitteistä, joita päätöksen kutakin adressaattia kohtaan on esitetty, on katsottava, että näissä perustelukappaleissa on riittävä ja asiassa merkityksellinen selvitys kunkin yrityksen osalta kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston määrittämisessä huomioon otetuista arviointiperusteista (ks. vastaavasti em. asia Petrofina v. komissio, tuomion 264 kohta).

127 Komission ei tässä yhteydessä voida katsoa toimineen väärin, vaikka se ei ole päätöksessä nimenomaisesti ilmoittanut niitä syitä, joiden vuoksi se katsoi, ettei se ole velvollinen ottamaan huomioon niitä lieventäviä asianhaaroja, joita kantaja oli väittänyt olevan olemassa. Vaikka komission on perustamissopimuksen 190 artiklan mukaan mainittava tosiseikat, joista riippuu, onko päätös perusteltu, sekä päätöksen tekemiseen johtaneet seikat, määräys ei velvoita komissiota esittämään kaikkia tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, joita hallinnollisen menettelyn aikana on käsitelty (ks. em. asia Michelin v. komissio, tuomion 14 ja 15 kohta).

128 Toiseksi on todettava, että jos silloin kun kunkin sakon suuruus määrätään ottamalla järjestelmällisesti huomioon tietyt tarkat tiedot, kuten tässä asiassa, päätöksessä mainittaisiin kaikki nämä tekijät, yritykset voisivat paremmin arvioida, onko komissio tehnyt virheitä yksittäisten sakkojen määrää vahvistaessaan ja onko kunkin yksittäisen sakon määrä perusteltu suhteessa sovellettuihin yleisiin perusteisiin. Se, että päätöksessä olisi tässä tapauksessa mainittu kyseiset tekijät eli perusteena käytetty liikevaihto, viitevuosi, käytetyt perusprosentit ja sakkojen alennusprosentit, ei olisi merkinnyt niiden yritysten, joille päätös on osoitettu, tarkan liikevaih-

don sellaista implisiittistä ilmaisemista, joka olisi voinut olla perustamissopimuksen 214 artiklan rikkomista. Kuten komissio on itse korostanut, kunkin yksittäisen sakon määrä ei ollut seurausta kyseisten tekijöiden tiukan matemaattisesta soveltamisesta.

129 Komissio on sitä paitsi suullisessa käsittelyssä myöntänyt, ettei mikään olisi estänyt sitä ilmoittamasta päätöksessä niitä tekijöitä, jotka otettiin huomioon järjestelmällisesti ja jotka ilmaistiin päätöksen tekopäivänä pidetyssä lehdistötilaisuudessa. Tältä osin on muistutettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan päätöksen perustelujen on oltava itse päätöksessä ja että komission myöhemmät selitykset voidaan ottaa huomioon vain poikkeuksellisissa olosuhteissa (ks. asia T-61/89, Dansk Pelsdyravlerforening v. komissio, tuomio 2.7.1992, Kok. 1992, s. II-1931, 131 kohta ja vastaavasti asia T-30/89, Hilti v. komissio, tuomio 12.12.1991, Kok. 1991, s. II-1439, 136 kohta).

130 Näistä toteamuksista huolimatta on todettava, että päätöksen 167—172 perustelukappaleessa sakkojen määrän vahvistamisen osalta esitetyt perustelut ovat vähintäänkin yhtä yksityiskohtaisia kuin komission aikaisemmissa, samanlaisia kilpailusääntöjen rikkomisia koskevissa päätöksissä. Vaikka perustelujen virheellisyys on viran puolesta huomioon otettava seikka, yhteisöjen tuomioistuimet eivät päätöksen antamishetkeen mennessä olleet arvostelleet sitä käytäntöä, jota komissio noudatti määräämiensä sakkojen perustelemisessa. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ensimmäisen kerran vasta asiassa T-148/89, Tréfilunion vastaan komissio, 6.4.1995 antamassaan tuomiossa (Kok. 1995, s. II-1063, 142 kohta) sekä asiassa T-147/89, Société métallurgique de Normandie vastaan komissio (Kok. 1995, s. II-1057, julkaistu lyhennelmänä), ja asiassa T-151/89, Société des treillis et panneaux soudés vastaan komissio (Kok. 1995, s. II-1191, julkaistu lyhennelmänä), samana päivänä antamissaan tuomioissa korostanut olevan toivottavaa, että yritykset saisivat yksityiskohtaisesti tietää niille määrättyjen sakkojen laskentatavan, ilman että niiden olisi tämän vuoksi nostettava kanne komission päätöksestä.

131 Tästä seuraa, että kun komissio toteaa päätöksessä, että yhteisön kilpailusääntöjä on rikottu, ja määrää rikkomiseen osallistuneille yrityksille sakkoja siten, että se ottaa sakkojen määrää vahvistaessaan järjestelmällisesti huomioon tietyt perusseikat, sen on mainittava nämä seikat itse päätöksessä, jotta ne, joille päätös on osoitettu, voivat tarkastaa, onko sakkojen taso perusteltu, ja arvioida mahdollisen syrjinnän olemassaoloa.

132 Edellä 129 kohdassa mainituissa erityisissä olosuhteissa ja ottaen huomioon se, että komissio on oikeudenkäyntimenettelyssä osoittautunut halukkaaksi esittämään kaikki sakkojen laskentatapaa koskevat asiaan vaikuttavat tiedot, sitä, ettei sakkojen laskentatapaa ole päätöksessä perusteltu erikseen, ei voida tässä asiassa pitää sellaisena perusteluvelvollisuuden rikkomisena, jonka vuoksi olisi perusteltua poistaa sakot kokonaan tai osittain.

133 Kanneperustetta ei siten voida hyväksyä.

134 Kaiken edellä olevan perusteella kanne on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

135 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, koska komissio on sitä vaatinut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (laajennettu kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kanne hylätään.

2) Kantaja velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Vesterdorf Briët Lindh

Potocki Cooke

Julistettiin Luxemburgissa 14 päivänä toukokuuta 1998.

H. Jung B. Vesterdorf

kirjaaja presidentti